

Paper Accepted*

ISSN Online 2406-0895

Приказ књиге / Book Review

Јелена Јовановић-Симић[†]

Казивања лекара о великом рату

Doctors' testimonies of the Great War

Музеј науке и технике, Београд, Србија

Примљено/Received: November 6, 2019

Прихваћено/Accepted: December 11, 2019

Online First: December 23, 2019

*Accepted papers are articles in press that have gone through due peer review process and have been accepted for publication by the Editorial Board of the *Serbian Archives of Medicine*. They have not yet been copy edited and/or formatted in the publication house style, and the text may be changed before the final publication.

Although accepted papers do not yet have all the accompanying bibliographic details available, they can already be cited using the year of online publication and the DOI, as follows: the author's last name and initial of the first name, article title, journal title, online first publication month and year, and the DOI; e.g.: Petrović P, Jovanović J. The title of the article. *Srp Arh Celok Lek*. Online First, February 2017.

When the final article is assigned to volumes/issues of the journal, the Article in Press version will be removed and the final version will appear in the associated published volumes/issues of the journal. The date the article was made available online first will be carried over.

[†]Correspondence to:

Jelena JOVANOVIĆ-SIMIĆ

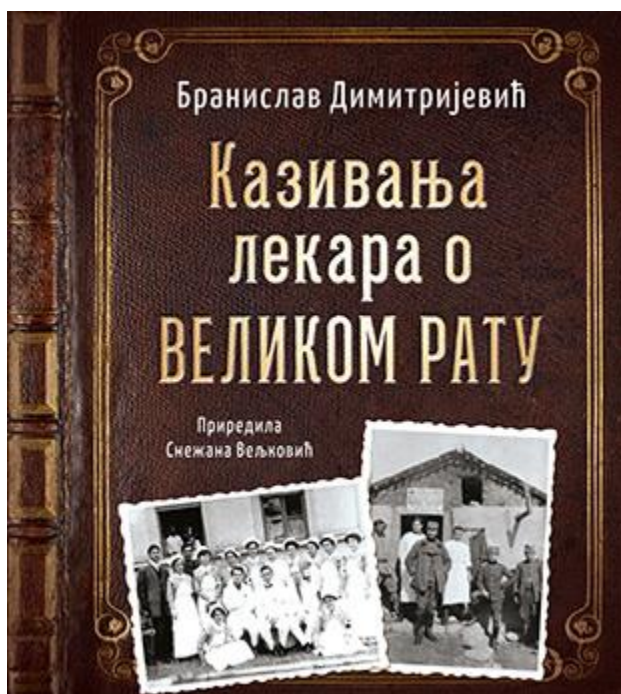
Museum of Science and Technology, Skenderbegova 51, 11000 Belgrade, Serbia

jelena2767@gmail.com

Казивања лекара о великом рату

Doctors' testimonies of the Great War

Приредила: Снежана Вељковић
Аутор: Бранислав Димитријевић
Издавач: Лагуна, 2019.
Обим књиге: 554 стр.
ISBN: 978-86-521-2810-5

Књига *Казивања лекара о Великом рату* припремана је неколико година, у време када се у свету обележавала стогодишњица Првог светског рата. По замисли аутора Бране Димитријевића (1939–2015), професора Стоматолошког факултета у Београду, историчара медицине и књижевника, осим поглавља која је лично написао, књига садржи и истраживачке радове чији су аутори историчари медицине Снежана Вељковић, Лука Николић, Зоран

Вацић и Милче Чанковић Кадијевић. Базирана је на необјављеним и објављеним изворима и богатој домаћој и иностраној литератури – дневничким забелешкама и сећањима учесника Рата и на резултатима истраживања савременика, међу којима се издвајају радови доајена у области историје српског војног санитета Александра Недока. Хронолошки и тематски конципирана у оквиру 53 поглавља, ово је потресна прича о борби српских и иностраних лекара и болничара са епидемијама заразних болести, несташицама санитетског материјала и лекова, проблемима евакуације болесних и рањених бораца, о српској Голготи – преласку преко Албаније, о страшном страдању српске младости – регрута, о раду санитета на Солунском фронту и његовим стручним успесима у немогућим условима, о санитетским базама у Африци, о стању здравствене службе непосредно по ослобођењу земље...

Али *Казивања* су и својеврстан споменик – споменик лекарима, медицинарима и болничарима преминулим на својим дужностима и споменик напорима њихових преживелих сабораца који су оставили сведочења о најтрагичнијем времену новије српске историје. Споменик је и самом аутору, Брани Димитријевићу, који је прикупљање тих сведочанстава осећао као своју мисију, те у овој књизи написао: „Оног трена када сам растумачио Петровићев ратни дневник 1916–1918, и кад сам се спрам Петровића, његове храбрости, одлучности, високог не само професионалног него и личног морала... лично осетио као најобичније зрнце песка, почела је можда моја герила, мој унутрашњи препород... Ако је Петровић могао оно... зар ја не могу да бар обновим сећање на његово дело...“ [реч је о књизи *У контејнеру – записи српског ратног хирурга 1916–1918*, која је доживела два издања – прво 2001. године (Београд, „Апостроф“) и друго 2004. године (Београд, „Водич за родитеље“); др Михаило Петровић (1863–1934), отац српске ратне хирургије, био је санитетски генерал и професор Ратне хирургије на Медицинском факултету Универзитета у Београду, у време Првог светског рата творац и хирург-консултант чувене Прве пољске хируршке болнице II армије у Драгомацима, на Солунском фронту (1916–1918)].

Димитријевић је књигу посветио *отечеству*. Нажалост, није доживео њено публикавање. То што је она, иако остала у рукопису, ипак угледала светлост дана, чини је такође и симболом – симболом заједништва и сарадње чланова Секције за историју медицине Српског лекарског друштва, коју је управо Брана Димитријевић, својим радним еланом и ауторитетом, реорганизовао 2009. године, после дводеценијског прекида њеног рада. Његова секција је одлучила да рукопис публикује, приређивања се прихватила Снежана Вељковић, а својим саветима и проналажењем илустративног материјала помогли су бројни чланови.

Снежана Вељковић је професор судске медицине Медицинског факултета у Београду у пензији, и историчар медицине и књижевник. Аутор је књига *Хроника судске медицине у Београду*, *Хроника Медицинског факултета*, *Господин који није знао санскрит* и два историјско-медицинска романа. У својим књигама и научним радовима бавила се темама Првог светског рата. Њен рад одликују изванредан истраживачки дар, стрпљење у трагању за сведочанствима прошлости која се налазе у архивима, у литератури – штампаној и оној у

електронском облику која значајним делом није била позната домаћој стручној јавности, и изнад свега – умеће јасног и узбудљивог приповедања. Захваљујући управо књижевном дару који је одликовао аутора *Казивања* Брану Димитријевића, а такође одликује приређивача Снежану Вељковић, књига је уобличена у хомогену целину и чита се у даху.

Казивања су ризница записа и гласова – учесника Великог рата – српских и страних лекара, болничарки и болничара, официра и војника, страних новинара и пријатеља српског народа у љутој невољи, али и некадашњих и данашњих историчара и историчара медицине. Гласови из прошлости и гласови из данашњег времена у њој се преплићу, допуњују и причају причу која, надамо се, никада више неће бити заборављена. За незаборав *Казивања лекара о Великом рату* посебно је важно што је књигу објавила „Лагуна“, издавачка кућа са угледом и широком читалачком публиком.

Јелена Јовановић-Симић

Музеј науке и технике, Београд, Србија